

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt I. Primi hominis perijſſe libertatem id argumento eſſe, quòd beſtias
terrori nobis eſſe ſentiamus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

215

D E
CHRISTIANA
LIBERTATE

LIBER QVARTVS.

PROOEMIUM.

ERVITVTIS veræ partibus explica-
tis tribus, non immeritò quidem pu-
tari potuit argumenti propositi atque
suscepti expleta & absoluta esse tra-
ctatio. Verumtamen quia nimis dili-
gentes esse non possumus in ea re tra-

ctanda, quam accuratissimè nosse debemus, cuiusque
in cognitione veræ salutis libertatisque principia sita
sunt: propterea nos operæ pretiū facturos arbitramur,
si & hunc addiderimus libellum de iudiciis amissæ li-
bertatis, ut quemadmodum si quis est qui celeberrime
quòdam ciuitatis priscam dominationem & gloriam,
subsecutamque deiectionem & seruitutem nō credit,
id ei solet ex ruinarum signis, aliisque monimētis de-
monstrari; ita nos, productis in mediū quibusdā argu-
mentis, de generis nostri ruina & seruitute doceamus.

CAPVT I.

*Primi hominis perijisse libertatem id argumento esse,
quòd bestias terrori nobis esse sentiamus.*

AGNVM verò amissæ libertatis & primi
honoris indicium est, quòd bestias formida-
re cogamur, earumque impetus & ferita-
tem pertimescamus; neque pertimescamus
tantum, sed etiam interdum vsque ad ipsius amissio-
nem vitæ patiamur. Et eorum tamē genus sumus, qui-
bus

H 2

bus in Genesi dictū est: Dominamini piscibus maris,
 & volatilibus cæli, & vniuersis animantibus quæ mo-
 uentur super terram. Nam illa sine dubio naturalis
 seruitus est, & iusta dominatio, cū pecora homini
 seruiunt, & homo pecoribus dominatur. quod ipsa
 quoque institutionis eius dignitas haud obicuiè de-
 monstrat. Sic enim homini dictum est. cū crearetur:
 Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem
 nostram, & habeat potestatem piscium maris, & vola-
 tilium cæli, & omnium pecorum quæ sunt super terram.
 Quibus verbis insinuatū est propter imaginis simi-
 litudinisque diuinæ præstantiam, hoc est, propter ra-
 tionem, in qua illa cernuntur, debere hominem domi-
 nari ei vitæ, quæ rationis est expertis. Vt autem homo
 hominem seruum haberet, non id naturæ prima con-
 ditio, sed vel iniquitas vel aduersitas fecit. Iniquitas
 quidem, iuxta id quod scriptum est: Maledictus Cha-
 naan, erit seruus fratribus suis: Aduersitas verò, vti
 sancto Ioseph euēnit, vt venditus à fratribus suis, ser-
 uus alienigenæ redderetur. Primos itaque seruos, qui-
 bus nomen hoc Latina lingua tributum est, bella fece-
 runt. Qui enim ab homine superatus, iure belli potuit
 occidi, quia seruatus sit, seruus est appellatus. Inde &
 mancipia, quia manu capta sunt. Cū igitur res ita
 habeat, vt propter inditam hominibus excellentiam
 rationis, naturalis eis in bestias propriè cætera que res
 quæ ratione carent, comperat dominatus: quid est
 quod ab hoc naturali dominationis iure atque ordine
 sic excidimus, vt bestias non modò non subiectas ad
 nutum habeamus, verumetiam feras sapienterò &
 inimicas patiamur? nihil aliud in causa est, quàm su-
 perbæ culpa inobedienciæ: qua dum supra modum
 volumus esse liberi, & concessæ perdimus libertatis
 honorem, & vilissimam seruitutem, qua & brutas ani-
 mantes sentiamus infestas, nobis accersimus. Sic enim
 dum

dum plus volumus quàm velle iustum est, etiam quod minus est, solemus amittere. hoc iudicio homo superbus tanquam pullus Onagri liberum se natum putàs, eo vsque deiectus est, vt conscientia mortalitatis timidus, à vilissimis quoque & abiectissimis bestiis vel etiã minutissimis animalculis, molestias atque interitum reformidet. Nam propter superbiam (ait Augustinus) instituit Deus creaturam istam minimam & abiectissimam, vt ipsa nos torqueret: vt cum superbus fuerit homo, se iactauerit aduersus Deum; & cum sit mortalis, mortalem terruerit; & cum homo sit, proximum hominem non agnouerit; cum se erexerit, publicibus subdatur. Idcirco sanè cum populum Pharaonis superbam domare potuerit Deus, immissis vrsis, leonibus, serpentibus, nouis que & inuisitatis ferarum generibus; ranas ille ramentum & muscas immittere maluit: vt rebus hisce vilissimis superbia reuenderetur. Sic & alios Gentium populos suis sedibus expulit, crabronibus in eos incitatis: sicut Moyses futurum praedixerat. Sic & Abderitas (vt est apud Iustinum historicum) ranarum murium que multitudo, patriam solum relinquere, nouasque sedes quaerere coegit. Petunt quosdam nec glirum morsus, quocumque se proriperent, effugere aliquando potuisse. Est & de Myntiis Ioniae populis memoriae proditum, illos à ceticum infinita multitudine, quam palus vicina genuerat, sic afflictos esse; vt vrbe relicta patriamque sedibus, Miletum commigrare cogerentur. Quod ipsam Acarnensium etiam ciuitati, quae iuxta Asiae Pergamum splendide frequenterque habitabatur, euenisse in Acharcis suis Pausanias prodidit. Herodem certe, sicuti & Sillam antea, constat à vermiculis consumptum (quem pedicularem fuisse morbum putant) expirasse propterea, quòd fastu elatus, Deo gloriam non dedisset. Alias vero Prophetæ cuiusdam inobedientia, leone vltiore puni-

Tractatu 1. ad
Ioannem.

Deut. cap. 7.
lib. 15.

Vide Nicol.
Leonicum de
varia historia
lib. 2. cap. 72.

7. Reg. 13.
8. Reg. 17.

nita est. Ij quoque populi, qui abductis in captiuitatem filiis Israël, Samariam possidebant; quia Dominum non timerent, à leonibus deuorati memorantur. Sed & prophanam puerorū irrisionem, qua sanctum Prophetam Helizeum insectabantur, prodeuntes vrsi, dilaceratis eorum corporibus, vindicarunt. Alibi denique aut luporum ferenda rapacitas, aut Sepiūs obliquo est dente timendus aper. Hunc igitur tam fœuum bestiarum patitur dominatum natura peccatrix, iusto Dei iudicio; propter superbam inobedientiam dignissimæ pœna seruitutis affecta. Itaque beatus Chrysostomus de hoc ipso iudicio differens amissæ libertatis, Quod nūc terrori, inquit, nobis sunt bestia, & timeamus, & dominio exciderimus; neque ipse contradico. verūm hoc nō arguit, falsam Dei promissionem. Nam ab initio res ita non habebant: sed timebant & tremebant bestia, & suspiciebant dominum. vbi autem per inobediētiam, libertatem & dignitatem nostram amissimus; etiam principatus noster mutilatus est. Subiecta enim homini omnia animalia fuisse, accipe ex scriptura: Adduxit Dominus bestias ad Adam, vt videret quī vocaret eas: & non resiliuit Adam, sed tanquā dominus aliquis, seruis subditis nomina indidit. Ac paulo pōst, Est tamen & aliud, inquit, non minus aut etiam manifestius argumentum, feras ab initio homini terribiles non fuisse. Et quodnam hoc? Colloquium serpentis cum muliere. Si enim terrori fuissent hominibus tum bestia, non ita mulier viso serpente mansisset, non accepisset consilium, non cum eo tanta fiducia sermocinaretur: sed statim ad ipsum & expauisset & resiliisset aspectum. Nunc autem & disputat, & non timet, Nondum enim erat timor iste: sed postquam peccatum ingressum est, ablata sunt ea quæ honoris erant. Et quemadmodum inter seruos fieri sollet, vt probatiores & honestiores conseruis terrori sint; qui

qui
de h
cia,
cœp
mu
han
rati
sus
mal
tum
mir
qua
vita
seru
bou
ad t
can
qui
ac v
stia
in l
pro
eis
vt c
Ca
ad l
pol
qua
serp
Vic
nih
leo
&
liu
Qu

qui autem deliquerint, socios & seruos timeant: sic & de homine factum est. nam salua illius in Deum fiducia, terribilis erat bestiis: vbi autem deliquit, timere cœpit & conseruorum extremos. Hæc D. Chryso-
 mus: qui paulo pòst, consequentibus verbis, ostendit hanc nihilominus generis nostri pœnam diuina miseratione temperatam esse; vt nò hac in parte, toto prorsus principatu deiiceremur. Siquidẽ ea duntaxat animalia à nostra potestate alienata esse, quæ non multum ad vitæ vtilitatem conducebant, velut ea quæ nomine ferarum aut beluarum propriè designantur, & quæ sunt serpentino genere comprehensa; quæ verò vitæ huic commodo & adiumento essent, ea in natua seruitute & subiectione sua remansisse, vt armenta bouum, vt equos ad cultus agrorum, vt ouium greges ad tegumenta corporum cibumque præbendum, vt canes ad ouilium domorumque custodiam. In quibus quidem canibus, relucent euidentiùs vestigia quædam, ac veluti reliquiæ manifestæ supersunt, amissi in bestias principatus, quandoquidem pro domino etiam in latrones insilire nouerunt, & externorum accessus prohibere nocturnos, & mori pro dominis, aut cum eis commori. In vniuersum autem genus id remansit, vt domari industria & labore possint. Tametsi scribit Cæsar vros in Hercynia silua repertos, qui assuescere ad homines & mäsueferi, ne paruuli quidem excepti possent. Sed diui Iacobi falsa non potest esse sententia, qua dicit: Omnis natura bestiarum, & volucrum, & serpentû, domantur & domita sunt à natura humana. Videbatur nihil elephantis creatura habere robustius, nihil tam terribile vel procerum; nihil tam ferû quàm leones vel tigrides sunt: & hæc tamen seruiunt homini, & naturam suam humana institutione deponunt: obliuiscuntur quod nata sunt, induunt quod iubentur. Quid multa? docentur vt paruuli, seruiunt vt infirmi,

*Vide Ambrosii
 lib. 8. hæc emendat
 ron. cap. 4.
 Cœment. lib. 8.*

verberantur vt timidi, corriguntur vt subditi: in mores transeunt nostros, quoniam motus proprios perdiderunt. Caterum hæc ipsa naturali suæ relicta feritati, pleraque vel in solitudinibus, vel saltibus aut antris suis & latibulis, frequenterque & aliis quibuscunque locis, sic hominibus infesta sunt; vt inter diuina miracula numeretur, quod sanctus Propheta Daniel, famelicorum ora leonum, cum esset in spelunca inclusus, incolumis euaserit. sicuti & illud dignam habuit admirationem, quod Paulus viperam sub sarmentis delitescentem, cum excitata calore, manum eius inuasisset, illæsus excussit. Gentilium verò in historiis inter animantium miracula numeratur, quæ recēset Plinius. Velut Aspidem ad mēsam cuiusdā quotidie venire solitam, cum sensisset ab vno catulorum suorum, hospitis filium interceptum, in violati hospitij pœnā, necem intulisse catulo, nec postea præ pudore in testum id reuersam. Item Patheram ob eductos è fouea catulos, retulisse homini gratiā, & extra solitudines eductum, in publicam viam restituisse. Cuius generis est, quod & Cyrum à cane, & Romanæ urbis conditores à lupa nutritos, cum essent expositi, celebratum est. Narrat etiam Plinius secundus vt memorabile quiddam, Delphinum pueris natu se exercentibus, ad litus accessisse frequenter, cumque ipsis pueris, tamquam si eiusdem generis foret, lustrasse. Sed hæc in tanta feritate naturarum, admirationem vt dixi habet. Nam lege communi humanæ seruitutis, ipsa quoque innocentia, sepe & inter feras, armis est defendenda: sæpe etiam frustra defensa, laceratur. quod vel in paruulis regeneratis, apparet esse verissimum.

CAPVT II.

Non modò nullum à bestiis metum, sed nec molestam quidem homini sub homine seruiturē fuisse futuram, nisi peccaretur.

QUID igitur iam mirum, si liber homo conditus, duram & acerbam læpenerò sub homine domi-

Alfor. vlt.